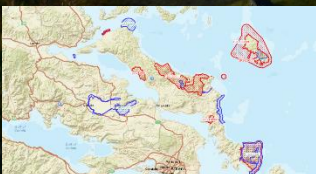

ΕΛΕΤΑΕΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΑΙΟΛΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΕΠΜ 6α Π.Ε Βοιωτίας (μέρους) και Εύβοιας

www.ask4wind.gr | www.eletaen.gr

 EΛETAEN @HWEA_EΛETAEN Hellenic Wind Energy Association
 EΛETAEN - Hellenic Wind Energy Association eletaen

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΕΠΜ 6α Π.Ε Βοιωτίας (μέρους) και Εύβοιας

Περιεχόμενα

Σύνοψη

1. Προβλήματα της ΕΠΜ σε σχέση με βασικές αρχές

- 1.1. Οι Α.Π.Ε. ως φιλοπεριβαλλοντική δραστηριότητα
- 1.2. Η ΜΠΕ/ΕΟΑ σε σχέση με μια ΕΠΜ – Γιατί η ΕΠΜ δεν είναι κατάλληλη για θέσπιση εκτεταμένων ζωνών αποκλεισμού
- 1.3. Η ανάγκη αξιοποίησης πραγματικών δεδομένων
- 1.4. Οι Α.Π.Ε. ως φθηνή ενέργεια

2. Συγκεκριμένα προβλήματα της υπό διαβούλευση ΕΠΜ

- 1) Απουσία στάθμισης
- 2) Αποσιώπηση - υποβάθμιση Κλιματικής Αλλαγής
- 3) Αγνόηση Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Α.Π.Ε.
- 4) Ελλιπής τεκμηρίωση εναλλακτικών λύσεων
- 5) Αγνόηση τεχνολογικής προόδου
- 6) Αγνόηση του πλήθους των διαθέσιμων πρωτογενών δεδομένων
- 7) Υπερβολικοί και αμφιβόλου νομιμότητας αποκλεισμοί ενάντια στην αιολική ενέργεια.

3. Μεταβατικές ρυθμίσεις

Προσάρτημα: Γενικές παρατηρήσεις στην τεκμηρίωση των προτάσεων χαρακτηρισμού

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Σύνοψη

Η υπό διαβούλευση ΕΠΜ παρουσιάζει εξαιρετικές ελλείψεις δεδομένων και τεκμηρίωσης, οι οποίες καθιστούν αδύνατο οποιονδήποτε επιστημονικό έλεγχο των συμπερασμάτων και των προτάσεών της. Μεταξύ όλων των προβλημάτων που αναλύονται στη συνέχεια, το πιο εξόφθαλμο είναι το γεγονός ότι η ΕΠΜ επέλεξε να αγνοήσει απολύτως το πλήθος των πραγματικών πρωτογενών δεδομένων τα οποία έχουν συλλεγεί επί πολλά έτη από ποικίλους φορείς, και τα οποία αφορούν ακριβώς τις περιοχές και τα αντικείμενα που όφειλε να μελετήσει η ΕΠΜ. Αντ' αυτού η ΕΠΜ έχει περιοριστεί σε παράθεση γενικών πιθανολογήσεων και ατεκμηρίωτων προτάσεων χωρίς καμία στάθμιση και καμία ανάλυση επιπτώσεων των προτάσεων αυτών.

Πρόκειται για σοβαρά προβλήματα τα οποία καθιστούν την ΕΠΜ ανεπαρκή να αποτελέσει βάση για λήψη οποιασδήποτε απόφασης ή θέσπισης.

1. Προβλήματα της ΕΠΜ σε σχέση με βασικές αρχές

Η υπό διαβούλευση ΕΠΜ αγνοεί μερικές βασικές, κατά την γνώμη μας αρχές, που είναι πολύ σημαντικές για το περιβάλλον, την οικονομία και τη κοινωνία:

1.1. Οι Α.Π.Ε. ως φιλοπεριβαλλοντική δραστηριότητα

Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και ειδικότερα τα αιολικά πάρκα αποτελούν μια κατ' αρχήν φιλοπεριβαλλοντική δραστηριότητα, διότι μετά βεβαιότητας συμβάλλουν στην αντιμετώπιση της σημαντικότερης απειλής για το περιβάλλον και τον άνθρωπο που είναι η Κλιματική Αλλαγή. Από την άλλη πλευρά, ως ανθρώπινες δραστηριότητες, έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον. Σε αντίθεση με τις άλλες μορφές ενέργειας, όπως είναι τα ορυκτά καύσιμα και η πυρηνική ενέργεια, οι επιπτώσεις κάθε συγκεκριμένης επένδυσης γίνονται γνωστές εκ των προτέρων και μπορούν να μετρηθούν με σημαντική ακρίβεια κατά τη φάση ανάπτυξης και μελέτης της επένδυσης. Τα δύο αυτά στοιχεία οδηγούν στο συμπέρασμα ότι **μια προτεινόμενη επένδυση αιολικού πάρκου πρέπει να απορρίπτεται μόνο εάν τεκμηριώνεται επιστημονικά και συγκεκριμένα ότι η υλοποίησή της θα**

επιφέρει ανεπίστρεπτη βλάβη σε ένα άλλο προστατευόμενο αντικείμενο υπέρτερης αξίας, η οποία δεν μπορεί να αποκατασταθεί.

1.2. Η ΜΠΕ/ΕΟΑ σε σχέση με μια ΕΠΜ – Γιατί η ΕΠΜ δεν είναι κατάλληλη για θέσπιση εκτεταμένων ζωνών αποκλεισμού

Η εφαρμογή της ανωτέρω αρχής (της προηγούμενης παρ. 1.1) εμπεριέχει την αρχή της στάθμισης, η οποία βεβαίως δεν μπορεί να γίνεται θεωρητικά αλλά μόνο επί συγκεκριμένου σχεδιασμού. Για αυτό μια ΕΠΜ, που από τη φύση της έχει γενικό χαρακτήρα, δεν μπορεί να αποτελεί εργαλείο θέσπισης εκτεταμένων ζωνών αποκλεισμού.

Αντιθέτως, το κατάλληλο εργαλείο για την απόφαση της διοίκησης για το αν πρέπει να γίνει ή όχι μια επένδυση όπως ένα αιολικό πάρκο, είναι η **Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και η Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση**. Μια ΜΠΕ/ΕΟΑ έχει βάθος και λεπτομέρεια ανάλυσης που δεν μπορεί να συγκριθεί με μια ΕΠΜ. Περιλαμβάνει μεταξύ άλλων πλήθος πρωτογενών και επίκαιρων δεδομένων, τα οποία είναι απαραίτητα για την λήψη μιας ορθής απόφασης.

Πρέπει στο σημείο αυτό να υπογραμμισθεί τι σημαίνει ζώνη αποκλεισμού: σημαίνει ότι απαγορεύεται ένας φορέας να διερευνήσει μέσω της εκπόνησης ΜΠΕ/ΕΟΑ το ενδεχόμενο να μπορεί να υλοποιηθεί ένα αιολικό πάρκο με συγκεκριμένο σχεδιασμό και συγκεκριμένους όρους σε μια θέση. Αντιστρόφως, η μη θέσπιση ζώνης αποκλεισμού δεν σημαίνει ότι η επένδυση θα επιτραπεί οπωσδήποτε.

Επομένως, λαμβάνοντας υπόψη τον επιστημονικό-συγκεκριμένο χαρακτήρα της ΜΠΕ/ΕΟΑ σε σχέση με τον γενικό-στρατηγικό χαρακτήρα της ΕΠΜ, είναι προφανές ότι δεν μπορεί να χρησιμοποιείται ελαφρά τη καρδιά μια ΕΠΜ για τη θέσπιση εκτεταμένων ζωνών αποκλεισμού αφού η απαγόρευση ακόμα και υποβολής αίτησης, συνοδευόμενης με ΜΠΕ/ΕΟΑ, αποτελεί ένα εξαιρετικά επαχθές μέτρο.

Το πρόβλημα είναι ακόμα μεγαλύτερο όταν η θέσπιση εκτεταμένων ζωνών αποκλεισμού αποπειράται να γίνει με βάση ΕΠΜ, όπως η υπό διαβούλευση, που δεν περιέχουν στοιχεία και πρωτογενή δεδομένα άλλα περιορίζονται απλώς σε γενικόλογες πιθανολογήσεις. Δεν είναι λογικό να απαγορεύεται να διέλθει τη βάση της συγκεκριμένης μέτρησης και εκτίμησης των επιπτώσεων της δια της ΜΠΕ/ΕΟΑ μια επένδυση, και να απορρίπτεται εκ των προτέρων στη βάση κανονιστικών ρυθμίσεων που έχουν εισαχθεί με επίκληση τέτοιων ΕΠΜ, χωρίς κανένα δείκτη που να τεκμηριώνει την πρόκληση δυσμενών επιπτώσεων σε κάποιο συγκεκριμένο αντικείμενο της περιοχής.

1.3. Η ανάγκη αξιοποίησης πραγματικών δεδομένων

Για αυτό είναι εξαιρετικά σημαντική η ύπαρξη πρωτογενών δεδομένων και απολογιστικών στοιχείων για τις πραγματικές επιπτώσεις των αιολικών πάρκων. Μόνο η αποκάλυψη της πραγματικότητας θα θέσει τέλος σε κινδυνολογικές πιθανολογήσεις.

α) Δυστυχώς επί πολλά έτη η πολιτεία, μελετητικοί φορείς και τόσο άλλοι, έχουν αναλώσει πλήθος δημοσίων πόρων για την προετοιμασία μελετών και κειμένων, όπως η υπό διαβούλευση ΕΠΜ, που παραμένουν σε ένα γενικό επίπεδο αφήνοντας τεράστια κενά γνώσης και πληροφόρησης. Την ίδια στιγμή υπάρχει ένα πραγματικό γεγονός: στην Ελλάδα λειτουργούν ήδη για αρκετά χρόνια αρκετά αιολικά πάρκα, πολλά από τα οποία είναι σε προστατευόμενες περιοχές.

Θα όφειλε η πολιτεία να έχει διαφοροποιήσει τις προτεραιότητές της στην κατανομή των πόρων. **Αντί για επαναλαμβανόμενες θεωρητικές μελέτες, ή τουλάχιστον μαζί με αυτές, πρέπει να θεσπισθεί ένα ολοκληρωμένο και ανιχνεύσιμο σύστημα παρακολούθησης και συλλογής δεδομένων**, στο οποίο θα ενταχθούν όλοι οι φορείς, δημόσιοι και ιδιωτικοί, που συλλέγουν δεδομένα για οποιοδήποτε σκοπό. Με τον τρόπο αυτό όλοι θα έχουν πρόσβαση στην ίδια πληροφορία και θα μπορούν να την ελέγξουν είτε κατά είτε μετά τη συλλογή της.

Με τον τρόπο αυτό η συζήτηση θα αποκτήσει μετρήσιμο χαρακτήρα και θα ενισχυθεί η εμπιστοσύνη. Κυρίως όμως θα υπάρξει διάχυση της γνώσης για τις πραγματικές επιπτώσεις των αιολικών πάρκων, οι οποίες δεν θα μπορεί πλέον να μεγεθύνονται αλλά και για τις επιλογές που προσφέρει η επιστήμη και η τεχνολογία για τον μετριασμό των επιπτώσεων αυτών. Και όλα αυτά με βάση την πραγματικότητα.

β) Αν και η θέσπιση ενός τέτοιου πλαισίου είναι σημαντική, δεν πρέπει να παροράται ότι ειδικά για τα αιολικά πάρκα στην Ελλάδα υπάρχει ήδη ένα μεγάλο πλήθος πρωτογενών δεδομένων που συλλέγονται και υποβάλλονται στο ΥΠΕΝ, είτε στο πλαίσιο εκπόνησης των ΜΠΕ, είτε εργασιών πεδίου (monitoring) με καταγεγραμμένα στοιχεία από προγράμματα παρακολούθησης πριν και κατά τη διάρκεια της κατασκευής και σε ήδη εν λειτουργία έργα. Άρα ήδη από τώρα υπάρχει δυνατότητα, αυτά να λαμβάνονται υπόψη από τις ΕΠΜ. Πρόκειται για μια ανάγκη που επαναλαμβάνουμε συνεχώς εδώ και πολλά έτη. Η αναγκαιότητα αυτή αποδεικνύεται από τη **σημαντική έλλειψη πραγματικών δεδομένων που χαρακτηρίζει την υπό διαβούλευση ΕΠΜ, και η οποία βεβαίως θέτει σε αμφισβήτηση τη νομική της επάρκεια.**

Επειδή κατά το παρελθόν έχει διατυπωθεί η γνώμη ότι τα δεδομένα αυτά, αν και υπάρχουν, είναι δύσκολο να τυποποιηθούν και να ληφθούν υπόψη, θα είχε νόημα να κοινοποιηθεί αν οι μελετητές της υπό διαβούλευση ΕΠΜ αφιέρωσαν έστω και λίγο χρόνο να τα αναζητήσουν και αξιολογήσουν, ιδίως πριν προβούν στις ιδιαίτερα αυστηρές προτάσεις τους, που σε ορισμένες περιπτώσεις θέτουν σε αμφισβήτηση ακόμα και την ανανέωση ΑΕΠΟ νομίμως λειτουργούντων εγκαταστάσεων.

γ) Ειδικά για την συγκεκριμένη ΕΠΜ 6^α το έλλειμα δεδομένων και στοιχείων είναι ακόμα πιο εντυπωσιακό. **Η συγκεκριμένη ΕΠΜ εκπονήθηκε για περιοχές στις οποίες έχουν συλλεγεί πλήθος συγκεκριμένων και αναλυτικών πρωτογενών δεδομένων είτε πριν είτε μετά την κατασκευή αιολικών πάρκων. Όλον αυτό τον πλούτο πληροφορίας η ΕΠΜ τον αγνόησε! Πρόκειται για εξαιρετικά σοβαρό πρόβλημα που θέτει σε αμφιβολία της αξιοπιστία της ΕΠΜ και από μόνο του αρκεί για να τεκμηριωθεί ότι η συγκεκριμένη ΕΠΜ δεν μπορεί να αποτελέσει βάση για κάποιο νομικό αποτέλεσμα.**

1.4. Οι Α.Π.Ε. ως φθηνή ενέργεια

Τα αιολικά πάρκα παράγουν αυτή τη στιγμή, μαζί με τα φωτοβολταϊκά το φθηνότερο ηλεκτρισμό. Για να συνεχίσουν να το κάνουν, πρέπει να εγκαθίστανται στις περιοχές με το υψηλότερο αιολικό δυναμικό. Μόνο τότε με λιγότερες συνολικά εγκαταστάσεις θα παράγουμε περισσότερη και πιο φθηνή ηλεκτρική ενέργεια. Αυτό είναι εξόχως σημαντικό για τους καταναλωτές και την εθνική οικονομία που πιέζεται πάρα πολύ από την κρίση τιμών των ορυκτών καυσίμων. **Όσο όμως εισάγονται οριζόντιοι αποκλεισμοί που εξοβελίζουν την αιολική ενέργεια από τις περιοχές με υψηλό αιολικό δυναμικό, τόσο το κόστος της ενέργειας δεν θα μειώνεται όσο πολύ και όσο γρήγορα χρειαζόμαστε.**

2. Συγκεκριμένα προβλήματα της υπό διαβούλευση ΕΠΜ

Η υπό διαβούλευση ΕΠΜ ακολουθεί μια μονοδιάστατη προσέγγιση αγνοώντας επί της ουσίας τους πυλώνες «Ανάπτυξη» και «Κοινωνία» ως συστατικά περιεχόμενα της Βιώσιμης Ανάπτυξης. Ακόμα όμως και τον πυλώνα «Περιβάλλον» τον αντιμετωπίζει αναποτελεσματικά αφού **υποτιμά σημαντικά την απειλή της Κλιματικής Αλλαγής που έχει πλέον εξελιχθεί σε Κλιματική Κρίση.**

Υπό το φως της ανωτέρω διαπίστωσης, διατυπώνονται οι ακόλουθες παρατηρήσεις ή και προτάσεις βελτίωσης για την ΕΠΜ:

- 1) Εξαιτίας της μονοδιάστατης προσέγγισής της, **η ΕΠΜ δεν περιέχει καμία στάθμιση -ή όπου γίνεται αναφορά σε στάθμιση, αυτή είναι απολύτως ελλιπής.** Αυτό αποτελεί και τη σημαντικότερη ίσως παρατήρηση, ήτοι: στη μεθοδολογία και τη διαδικασία καθορισμού, από την ΕΠΜ, των ζωνών κλιμακούμενης προστασίας των προστατευόμενων περιοχών, και ιδιαίτερα των ζωνών απαγόρευσης εγκατάστασης συγκεκριμένων έργων και δραστηριοτήτων όπως είναι οι Α.Π.Ε., πρέπει να υπάρξει:
  - αναλυτικότερη και στοχευμένη τεκμηρίωση με βάση πραγματικά δεδομένα και όχι θεωρητικές πιθανολογήσεις ή κινδυνολογίες, και
  - η τεκμηρίωση αυτή **πρέπει απαραίτητα να περιλαμβάνει Εκτίμηση και Στάθμιση Επιπτώσεων (Impact Assessment)** των προτεινόμενων μέτρων και περιορισμών στο κλίμα, την ανάπτυξη, την κοινωνία και το κόστος της ενέργειας, σε τοπικό και εθνικό επίπεδο.
- 2) Ειδικά ως προς το κριτήριο της Κλιματικής Αλλαγής, προκαλεί εντύπωση ο βαθμός αποσιώπησης ή υποβάθμισής του. Στο σημείο αυτό η υπό διαβούλευση ΕΠΜ αποτυγχάνει διπλά:
  - 1^ο) Ουσιαστικά: Η ΕΠΜ μοιάζει να έχει εκπονηθεί εν κενώ, αγνοώντας την ουσία των προταγμάτων της επιστήμης για το μέγεθος του προβλήματος. Για αυτό καταλήγει, μέσω γενικόλογων συλλογισμών, σε υπερβολικές απαγορεύσεις εναντίον των Α.Π.Ε.

και ειδικά της αιολικής ενέργειας. Με τον τρόπο αυτό όμως η ΕΠΜ καταντά κείμενο δηλώσεων και όχι επιστημονικής τεκμηρίωσης.

2^ο) Τυπικά: Η ΕΠΜ έρχεται σε ευθεία αντίθεση με ειδικές διατάξεις της νομοθεσίας. Ειδικότερα υπενθυμίζεται ότι σύμφωνα με το άρθρο 9,παρ. 2 του ν. 3851/2010:

*«Για την εγκατάσταση σταθμών Α.Π.Ε. λαμβάνονται υπόψη μόνο εγκεκριμένα χωροταξικά, πολεοδομικά, ρυθμιστικά ή άλλα σχέδια χρήσεων γης και **εγκεκριμένες μελέτες που** εναρμονίζονται προς το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΦΕΚ 2464 Β') και **τεκμηριώνουν επαρκώς ότι έχουν λάβει μέριμνα και έχουν διασφαλίσει τη μέγιστη αξιοποίηση του διαθέσιμου δυναμικού Α.Π.Ε.. Αν δεν υπάρχουν τέτοια σχέδια, η έγκριση εγκατάστασης σταθμών Α.Π.Ε. γίνεται με εφαρμογή των κατευθύνσεων του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΦΕΚ 2464 Β')».***

Δυστυχώς η υπό διαβούλευση ΕΠΜ δεν έχει ασχοληθεί καθόλου με το διαθέσιμο προς αξιοποίηση δυναμικό Α.Π.Ε. Δεν χρειάζεται βεβαίως να σημειώσουμε ότι όχι απλώς δεν έχει διασφαλίσει τη μέγιστη αξιοποίησή του αλλά στην πραγματικότητα την έχει εκ των προτέρων αποκλείσει.

Με αυτή λοιπόν την αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής από την ΕΠΜ, δεν μπορεί να γίνει σοβαρός λόγος για στάθμιση ως προς αυτό το κριτήριο.

- 3) Στην ΕΠΜ δεν υπάρχει επαρκής αναφορά και συγκροτημένη εφαρμογή των διατάξεων του **ισχύοντος** Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Α.Π.Ε., ούτε καν για τα θέματα αποστάσεων από ζώνες ασυμβατότητας, από σημεία ή περιοχές ενδιαφέροντος κλπ. Η σημαντική αυτή παράλειψη υπονομεύει ασφαλώς το θεσμικό υπόβαθρο, τη μεθοδολογική πληρότητα και την αναγκαία προτυποποίηση περιεχομένου της υπό διαβούλευσης ΕΠΜ.
- 4) Συναφής με την έλλειψη της στάθμισης είναι και η ελλιπής τεκμηρίωση εναλλακτικών λύσεων. Οι εναλλακτικές λύσεις περιγράφονται αόριστα και τελεσιγραφικά και αξιολογούνται με ασαφή κριτήρια.
- 5) Η ΕΠΜ **δεν έχει λάβει υπόψη την τεχνολογική πρόοδο** που εξελίσσεται ραγδαία. Οι επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα από τα υφιστάμενα και εν λειτουργία αιολικά πάρκα μειώνεται, μέσω της εγκατάστασης συστημάτων αποφυγής προσκρούσεων που έχουν εξελιχθεί και συνεχώς εξελίσσονται. Η εξέλιξη αυτή δεν έχει ληφθεί υπόψη στη πρόταση οριοθέτησης απαγορευτικών ζωνών της ΕΠΜ που υιοθετεί τυφλά αντίστοιχες προτάσεις που υπήρξαν πριν αρκετά έτη.

Οι τεχνολογικές αυτές εξελίξεις είναι ένας από τους λόγους, αλλά όχι ο μοναδικός, που οι υπερβολικές ανησυχίες για τις επιπτώσεις των αιολικών πάρκων στην ορνιθοπανίδα δεν έχουν επιβεβαιωθεί στην πράξη.

- 6) Όπως αναφέρθηκε ήδη, η ΕΠΜ **έχει αγνοήσει πλήρως το πλήθος των πρωτογενών δεδομένων** για τη βιοποικιλότητα και τα αντικείμενα προστασίας που έχει συλλεγεί και τεκμηριωθεί επί πολλά έτη και από διαφορετικούς φορείς στις περιοχές τις οποίες αφορά

η ΕΠΜ. Το έλλειμμα αυτό είναι εξαιρετικά σοβαρό, αφού η ΕΠΜ παραβίασε έναν από τους βασικότερους κανόνες: δεν έλαβε καθόλου υπόψη τη πιο σημαντική διαθέσιμη πληροφορία.

- 7) Όλα τα ανωτέρω (έλλειψη στάθμισης, αγνόηση ή υποβάθμιση κλιματικής αλλαγής, απουσία εναλλακτικών, απουσία εκτίμησης επιπτώσεων, αγνόηση δεδομένων, αγνόηση τεχνολογικών εξελίξεων αναφορικά με τα εργαλεία μετριασμού των επιπτώσεων) **οδήγησε την ΕΠΜ να προτείνει υπερβολικούς και αμφιβόλου νομιμότητας αποκλεισμούς ενάντια στην αιολική ενέργεια.**

Στο πλαίσιο της μονομερούς προσέγγισης που ακολουθεί η ΕΠΜ, δεν έχει φροντίσει καν ώστε να μπορούν να εγκαθίστανται συνοδά έργα οδοποιίας και διασύνδεσης εντός ΖΠΦ όταν αυτά χρειάζονται για να εξυπηρετήσουν αιολικά πάρκα σε περιοχές (ΖΔΟΕ κλπ) που η ΕΠΜ επιτρέπει. Με τον τρόπο αυτό, καθίσταται απαγορευτική η υλοποίηση αιολικών πάρκων σε περιοχές που θεωρητικά αποδέχεται η ΕΠΜ.

Η επιλογή για επί της ουσίας οριζόντιο αποκλεισμό της αιολικής ενέργειας από εκτεταμένες περιοχές, ακόμα και από περιοχές εκτός των προστατευόμενων, δεν είναι μια επιστημονική επιλογή. Για αυτό η ΕΠΜ δεν αισθάνεται την ανάγκη να την τεκμηριώσει ή να εξετάσει άλλα αντισταθμιστικά και λιγότερα επαχθή μέτρα πριν καταλήξει στην λύση των αποκλεισμών.

Συνοψίζοντας: Η αιολική ενέργεια δεν μπορεί να αποκλειστεί εκ των προτέρων από τις περιοχές που καλύπτει η ΕΠΜ οι οποίες δεν πληρούν τις προϋποθέσεις να χαρακτηρισθούν ως ζώνες απόλυτης προστασίας της φύσης. Σε όλες τις άλλες ζώνες, θα πρέπει να επιτρέπεται να υποβληθεί ΜΠΕ/ΕΟΑ.

3. Μεταβατικές ρυθμίσεις

Στην υπό διαβούλευση ΕΠΜ υπάρχει σύγχυση και ασυνέπεια ως προς τις **μεταβατικές ρυθμίσεις** που προτείνονται ρητά (όπου προτείνονται) ή που υπονοούνται. Επ' αυτού καταγράφουμε ορισμένες αρχές που, κατά την γνώμη μας, είναι αυτονόητες για κάθε ευνομούμενο κράτος:

- 1^{ov}) **Οι μεταβατικές ρυθμίσεις που θα προβλεφθούν για κάθε περιοχή πρέπει να είναι συνεπείς μεταξύ τους και να μην διαφέρουν** αναλόγως με το ποιος μελετητής εκπόνησε ποια ΕΠΜ.
- 2^{ov}) **Οι ΑΕΠΟ συνιστούν νόμιμες διοικητικές πράξεις που έχουν εκδοθεί μετά από εξαιρετικά μακρά διαδικασία, εξονυχιστική εξέταση από τις αρμόδιες υπηρεσίες και διαβούλευση. Επομένως οι ΑΕΠΟ δεν είναι δυνατό να τίθενται εκ νέου σε αξιολόγηση ή και να καταργούνται μέσω των ΠΔ, ειδικά μάλιστα εάν οι ΕΠΜ παρουσιάζουν τις ελλείψεις που αναφέρθηκαν, όποιος και αν είναι ο χαρακτηρισμός μιας περιοχής που προτείνουν. Το ίδιο φυσικά ισχύει και για τις ανανεώσεις τους και τις τροποποιήσεις των ΑΕΠΟ** (όπως αναλύουμε στο 4° σημείο κατωτέρω). Η ανωτέρω επί της αρχής παρατήρηση, δεν κάμπτει

την δυνατότητα της διοίκησης που ήδη προβλέπεται από τη νομοθεσία να επιβάλλει πρόσθετους όρους εφόσον τεκμηριώνει την αναγκαιότητά τους.

- 3^{ov}) Οι πλήρεις φάκελοι ΜΠΕ για έκδοση νέας ΑΕΠΟ που έχουν υποβληθεί στην αρμόδια υπηρεσία εμπρόθεσμα περιέχουν Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση που έχει εκπονηθεί από ειδικούς επιστήμονες για το κάθε συγκεκριμένο σχέδιο που προτείνεται να εγκατασταθεί σε μια συγκεκριμένη περιοχή. Οι ΜΠΕ και οι ΕΟΑ αυτές περιέχουν πρωτογενή δεδομένα, εργασία, ανάλυση και τεκμηρίωση σε πολύ μεγαλύτερο βάθος από την ΕΠΜ. Επομένως, **δεν είναι δυνατό οι πλήρεις αιτήσεις για ΑΕΠΟ να καταργούνται με μόνη επίκληση την έκδοση του ΠΔ στη βάση μιας ΕΠΜ**, και μάλιστα του ελλιπούς βάθους ανάλυσης σαν της υπό διαβούλευση.

Οι αιτήσεις αυτές πρέπει να αξιολογούνται με βάση τα πραγματικά δεδομένα και όχι κανονιστικές ρυθμίσεις που τέθηκαν σε ισχύ εκ των υστέρων. Φυσικά κατά την αξιολόγηση αυτή θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και να συναξιολογούνται τα επιστημονικά ευρήματα και οι σταθμίσεις της ΕΠΜ, όπως άλλωστε και κάθε άλλης διαθέσιμης μελέτης. Όμως δεν είναι δυνατό, πλήρεις και αναλυτικές ΜΠΕ και ΕΟΑ να καταργούνται με επίκληση γενικόλογων δηλώσεων σαν αυτές που περιέχονται στην υπό διαβούλευση ΕΠΜ.

Εξαίρεση από τον κανόνα αυτό θα μπορούσε να συζητηθεί για τις περιοχές που χαρακτηρίζονται με το ΠΔ ως ζώνες απόλυτης προστασίας της φύσης. Υπενθυμίζεται ότι αυτή είναι η λογική της μεταβατικής διάταξης που εισήγαγε ο ν. 3937/2011 στις παρ. 6.β και 6.γ του άρ. 21.

- 4^{ov}) Όπως αναφέρθηκε **η ανανέωση μιας υφιστάμενης ΑΕΠΟ δεν μπορεί να κωλύεται με μόνη την επίκληση της εκ των υστέρων έγκρισης της ΕΠΜ ή έκδοσης του ΠΔ. Το ίδιο ισχύει και για την τροποποίηση της ΑΕΠΟ, είτε αυτή αφορά την αλλαγή σχεδιασμού ενός υπό ανάπτυξη έργου είτε την ριζική ανακαίνιση (repowering) ενός αιολικού πάρκου που έχει ολοκληρώσει τη διάρκεια ζωής τους.**

Η αρχή αυτή, εκτός από δίκαιη, είναι και εξόχως σημαντική για την περιβαλλοντική προστασία: Αν οι τροποποιήσεις ΑΕΠΟ αξιολογούνται με βάση τις εκ των υστέρων επιβληθείσες απαγορεύσεις, τότε αποτρέπονται οι φορείς των έργων να βελτιστοποιούν το σχεδιασμό τους μειώνοντας το συνολικό περιβαλλοντικό αποτύπωμα. Παρακινούνται επίσης οι επιχειρήσεις να συνεχίσουν να λειτουργούν παλιά αιολικά πάρκα με περισσότερες ανεμογεννήτριες παλαιάς τεχνολογίας, αντί να τις αντικαθιστούν με πιο σύγχρονες που παράγουν πιο φθινό ηλεκτρισμό αξιοποιώντας της υποδομές που έχουν ούτως ή άλλως κατασκευαστεί στην περιοχή εδώ και 20 και πλέον έτη.

Ειδική μέριμνα πρέπει να ληφθεί για τις **ΖΔΟΕ που έχουν οριοθετηθεί με βάση υφιστάμενες ΑΕΠΟ και περιβάλλονται από ΖΠΦ**: Πρέπει να υπάρξει επέκταση των ορίων τους κατά περίπου 1 χλμ. προς όλες τις κατευθύνσεις, ανάλογα και με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των επιμέρους περιοχών, ώστε να είναι εφικτή η εγκατάσταση ανεμογεννητριών στην περίπτωση τροποποίησης του σχεδιασμού του έργου. Προφανώς και στις περιπτώσεις αυτές -όπως ήδη αναφέρθηκε- θα πρέπει να προβλεφθεί ότι τα συνοδά τους έργα (οδοποιίας, σύνδεσης) θα πρέπει να μπορούν να εγκαθίστανται εντός των ΖΠΦ που τα περιβάλλει.

Προσάρτημα:

Γενικές παρατηρήσεις στην τεκμηρίωση των προτάσεων χαρακτηρισμού

Οι ακόλουθες παρατηρήσεις αναφέρονται στην τεκμηρίωση των προτάσεων χαρακτηρισμού του καθεστώτος της προστασίας, το οποίο προσιδιάζει στα χαρακτηριστικά των υπό εξέταση περιοχών προκειμένου αυτές να υπαχθούν, με την έκδοση Προεδρικού Διατάγματος, στις κατηγορίες προστασίας του άρθρου 18 του Ν. 1650/1986. Αναφέρονται επίσης στα συμπεράσματα του ελέγχου της πληρότητας και της αξιοπιστίας της τεκμηρίωσης των προτάσεων οριοθέτησής των προστατευόμενων περιοχών, του καθορισμού των χρήσεων γης και των δραστηριοτήτων εντός και πέριξ αυτών, καθώς και στην τεκμηρίωση των προτάσεων του σχεδίου για τη διαχείρισή τους (ν. 4685/2020, άρθρο 47, παρ. 2) ^[1].

Από την ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία προκύπτει η απαίτηση να προσδιορίζονται στις ΕΠΜ τα χαρακτηριστικά του φυσικού ή του ημιφυσικού των εκτάσεων των προστατευόμενων περιοχών, η ποικιλία και η επάρκεια σε έκταση των τύπων φυσικών οικοτόπων, και τα πληθυσμιακά μεγέθη των φυτών και των ζώων τους, τα οποία διασφαλίζουν την δυνατότητα μακροχρόνιας διατήρησής τους και τεκμηριώνουν την καταλληλότητα και την αποτελεσματικότητα των προτεινόμενων μέτρων προστασίας.

Στην ευρωπαϊκή έννομη τάξη η προστασία και η διατήρηση των προστατευόμενων εκτάσεων, νοείται ως το σύνολο των μέτρων που εξασφαλίζουν την «*Ικανοποιητική Κατάσταση Διατήρησης*» τους. Η κατάσταση αυτή προβλέπεται να χαρακτηρίζεται ως «*Ικανοποιητική*» όταν η περιοχή της φυσικής κατανομής των τύπων φυσικών οικοτόπων και οι εκτάσεις που περιέχουν δεν μειώνονται, η δομή και οι ειδικές λειτουργίες που απαιτούνται για τη μακροπρόθεσμη διατήρησή τους υφίστανται και είναι δυνατόν να συνεχίσουν να υφίστανται κατά το προβλεπτό μέλλον. Επιπλέον, ο χαρακτηρισμός της κατάστασης διατήρησης των τύπων φυσικών οικοτόπων απαιτεί να κρίνεται ικανοποιητική και η κατάσταση της διατήρησης των χαρακτηριστικών ειδών τους.

Ανάλογα, προβλέπεται να χαρακτηρίζεται ως «*Ικανοποιητική*» η «*Κατάσταση Διατήρησης*» των χαρακτηριστικών ειδών των φυτών και των ζώων όταν: (α) τα δεδομένα της δυναμικής των πληθυσμών τους καταδεικνύουν τη συνέχιση της ύπαρξής τους, σε μακροπρόθεσμη βάση, ως ζωτικό συστατικό στοιχείο των τύπων φυσικών οικοτόπων στους οποίους ανήκουν, (β) το γεωγραφικό εύρος κατανομής τους δεν παρουσιάζει μείωση, ούτε υπάρχει κίνδυνος να μειωθεί στο άμεσο μέλλον, και (γ) υπάρχει και θα συνεχίσει πιθανώς να υπάρχει ένα οικοτόπος (ενδιαίτημα) επαρκούς έκτασης ώστε οι πληθυσμοί τους να διατηρηθούν μακροπρόθεσμα (Οδηγία 92/43/ΕΟΚ και Ν. 3937/2011 Ορ. cit.).

Στην εθνική μας νομοθεσία, η διατήρηση των προστατευόμενων αντικειμένων, επιδιώκεται ^[2] με την εξασφάλιση της «*Ικανοποιητικής Κατάστασης Διατήρησης*» της βιοποικιλότητας ^[3], η

¹ Ν. 4685/2020. Εκσυγχρονισμός περιβαλλοντικής νομοθεσίας, ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία των Οδηγιών 2018/844 και 2019/692 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και λοιπές διατάξεις (Α' 92).

² ΚΥΑ 33318/3028/1998. Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων (ενδιαιτημάτων) καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (Β' 1289).

³ Ν. 3937/2011: Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις (Α' 60).

οποία επιδιώκεται με την υπαγωγή των κατάλληλων εκτάσεων στο καθεστώς προστασίας (N. 4685/2020 Op.cit.).

Σημειώνεται ότι στη χώρα μας παρατηρείται σύγχυση της έννοιας του φυσικού οικότοπου (habitat στα ξενόγλωσσα κείμενα, οικότοπος ή ενδιαίτημα στις ελληνικές μεταφράσεις των Οδηγιών 92/43/ΕΟΚ και 2009/147/ΕΚ). Η σύγχυση έγκειται στη χρήση του όρου «ενδιαίτημα» προκειμένου να περιγραφεί το σύνολο των εκτάσεων στις οποίες μετακινείται ένα ζώο στη διάρκεια της ζωής του. Ο όρος αυτός αναφέρεται στη βιβλιογραφία ως «βιότοπος». Προσπάθεια θέσπισης ενιαίων κριτηρίων προσδιορισμού και χαρακτηρισμού των βιότοπων έγινε από την Επιτροπή της τότε Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ) την περίοδο 1985 –1990. Η προσπάθεια αυτή αναφέρεται ως πρόγραμμα CORINE (Coordination of Information on the Environment) και αποσκοπούσε στον εντοπισμό βιότοπων εντός των «βιόκοσμων», δηλαδή εντός του ευρύτερου συνόλου των έμβιων μιας μεγάλης βιογεωγραφικής περιοχής^[4,5,6,7,8]. Η προσπάθεια αυτή θεωρήθηκε ότι απέτυχε και εγκαταλείφθηκε επειδή δεν κατέστη δυνατός ο προσδιορισμός κριτηρίων τυποποίησης του συνόλου των βιοτόπων, αφού πολλά ζώα ικανοποιούν τις ίδιες ανάγκες τους σε πληθώρα εναλλασσόμενων εκτάσεων με διαφορετικά χαρακτηριστικά εκάστη (ευρύοικα και κοσμοπολίτικα είδη).

Η προσπάθεια αποσύνδεσης της προστασίας των οικότοπων από την προστασία των ζώων και ιδίως των πτηνών επιδιώκεται προκειμένου να δικαιολογηθεί η επιβολή καθεστώτος προστασίας σε εκτάσεις, οι οποίες δεν έχουν τα προβλεπόμενα από τη νομοθεσία χαρακτηριστικά. Ειδικότερα, η επιβολή καθεστώτος προστασίας σε εκτάσεις στις οποίες δεν τεκμηριώνεται η παρουσία των ειδών που απαιτούν προστασία, των πληθυσμιακών μεγεθών που εξασφαλίζουν τη μακροπρόθεσμη διατήρηση των ειδών αυτών (Ελάχιστος Βιώσιμος Πληθυσμός), ούτε η Ελάχιστη Απαιτούμενη Έκταση για διατήρηση των πληθυσμών αυτών. Επιδιώκεται δηλαδή να δικαιολογηθούν η υπαγωγή εκτάσεων χωρίς σαφή κριτήρια σε καθεστώς προστασίας, οι επαναλαμβανόμενες αναθέσεις μελετών για τη συμπλήρωση κενών, η ικανοποίηση των απαιτήσεων πολιτών με ιδιαίτερες ευαισθησίες κ.ά.

---

⁴ Moss, D., Roy, D. B. (1995): *Habitat Classification. Report to the European Topic Centre on Nature Conservation*. Huntingdon: Institute of Terrestrial Ecology.

⁵ Moss, D., Davies, C., Roy, D. B. (1995): *Maintenance and review of the CORINE Biotopes Sites Database*. Report to the European Topic Centre on Nature Conservation. Huntingdon: Institute of Terrestrial Ecology.

⁶ Moss, D., Davies, C., Roy, D. B. (1997): *CORINE Biotopes Sites: Database Status and Perspectives 1995*. Topic Report 27 1996 Nature Conservation. European Environment Agency. Copenhagen

⁷ European Commission (1999): *Caring for our future*. Brussels.

⁸ IPCC (2001): *Climate change Impacts, adaptation and vulnerability*. Brussels.